

VÄRLDSPOLITIKENS
dagsfrågor

1941: 15

HERBERT TINGSTEN

AUSTRALIEN

Utrikespolitiska institutets

BROSCHYRSERIE

ger

objektiv upplysning

Wär Idspoliti kens daqsfräqor

1941-42

Världspolitikens dagsfrågor

AUSTRALIEN

av

Herbert Tingsten

×

Stockholm 1942

Utrikespolitiska institutets

BROSCHYRSERIE

Utrikespolitiska institutet (Lilla Nygatan 4, Stockholm, tel. 10 45 54) har till uppgift att bedriva saklig upplysning i utrikespolitiska frågor utan tendens i någon riktning. Det åtnjuter ekonomiskt understöd av svenska staten. Dess styrelse har följande sammansättning: fil. dr Yngve Lorents (ordf.), professorerna Nils Ahnlund, Georg Andréén, Axel Brusewitz, ordföranden i Landsorganisationen August Lindberg, professorerna Bertil Ohlin, Gunnar Westin Silverstolpe, redaktör Herman Stolpe, fil. lic. Ragnar Svanström, vkstl. direktören i Arbetsgivareföreningen Fritiof Söderbäck samt fil. lic. Ragnvald Lundström, som är styrelsens sekreterare och institutets föreståndare.

Herbert Tingsten, född 1896, är sedan 1935 professor i statskunskap vid Stockholms Högskola. Han har bakom sig ett omfattande och mångsidigt författarskap, som karakteriserats av skarpsinnig kritik och stilistisk elegans. Bland hans större arbeten märkas »Demokratiens seger och kris», Stockholm 1933, och »Den svenska socialdemokratiens idéutveckling», Stockholm 1941. Han har tidigare författat en broschyr i denna serie, nämligen »Förenade staternas president».

AUSTRALIEN

Krigshot mot Australien.

Bombardemangen av Port Darwin på Australiens nordkust äro, fränsett några obetydliga strider mellan invandrare och infödingar, de första krigshandlingar som i historisk tid företagits på den australiska kontinenten. Ända till för några årtionden sedan syntes Australien äga ett tryggare läge än något annat land. Det låg långt borta från de områden, där de stora internationella konflikterna tillkommo och utkämpades, och befolkningen kunde utan tanke på yttre faror ägna sig åt landets exploatering och samhällsformernas utbyggande.

En första förändring inträdde med aeran av imperialism och kolonial expansion i slutet av 1800-talet. Då Tyskland och Japan blevo världsmakter voro förvecklingar, som direkt kunde beröra Australien, icke längre uteslutna. Men krigshotet låg ännu fjärran. Den anglo-japanska alliansen av år 1902 blev i sin mån en garanti

för Australiens säkerhet. Det starkaste skyddet var den engelska flottan. Australiens ryktbara trohet mot Storbritannien och imperiet har utan tvivel betingats av tradition och nationell känsla. Massan av befolkningen har fötts i eller härstammat från England och har känt sig som engelsmän lika väl som australier. Trohets känslan måste dock hos många ha motiverats eller stärkts av vissheten, att världens största flotta låg redo att försvara landets kuster.

Ännu i början av 1900-talet saknade Australien ett inhemskt försvar av betydelse. Folkets villighet att medverka till imperiets värn hade klarlagts under boerkriget, då entusiasmen för Englands sak var stor och 14.000 frivilliga sändes till Sydafrika. Då den slutliga kapprustningen före världskriget började, beslötos även i Australien positiva och självständiga åtgärder. Omkring 1910 lades grunden till en särskild australisk flotta, och värnplikt infördes för män i åldern 18—26 år.

Australiens deltagande i kriget 1914—1918 präglades av energi och offervilja. Landets krigskostnader beräknas ha uppgått till 10 miljarder kronor. Värnplikten utsträcktes till alla stridsdugliga män. Ehuru förslag om krigsskyldighet utanför landets gränser avstogs — väljarna uttalade sig vid konsultativa folkomröstningar häremot — sändes 330.000 man till de brittiska arméerna i Europa, Asien och Afrika. Anzactrupporna (Australia-New Zealand Army Corps) blevo berömda såsom hörande till imperiets bästa trupper. Över två tredjedelar av de australiska frivilliga dödades eller sårades; nära 60.000 stu-

pade. Även om dessa insatser proportionsvis voro ojämförligt mindre än moderlandets, måste de med tanke på frivillighetsprincipen och landets läge sägas vara utomordentligt betydande.

I det nu pågående kriget är läget ett annat. Sedan Japan inträtt i kriget såsom det brittiska imperiets motståndare, står Australien för första gången inför ett omedelbart angreppshot. Den brittiska flottan, som under ett och ett halvt sekel framstått som ett säkert skydd, behärskar icke längre, trots förbundet med Förenta staterna, farvatten kring den australiska kontinenten. Australien rustar sig till självförsvaret; under en anspänning, som icke äger motsvarighet i det förgångna, bereder det sig att möta invasionen.

Den australiska statens uppkomst.

Redan under 1600-talet gjorde europeiska sjöfarande tillfälliga besök på Australiens kuster. Närmare kännedom om den nya kontinenten fick man dock först genom den engelske upptäcktsresanden kapten Cook, som år 1770 kartlade östkusten och tog den i besittning för den engelska kronans räkning. Något senare annekterade England hela Australien.

Landets utforskning och kolonisering gick emellertid långsamt. Något nämnvärt motstånd mötte icke från den fåtaliga infödda befolkningens sida, men det dröjde länge, innan landets naturtillgångar blevo upptäckta och utnyttjade. Till en början begagnades endast några begränsade

områden såsom deportationsorter för straffångar. Den första kolonin, som ägde denna karaktär, anlades år 1788 vid Botany bay nära det nuvarande Sydney. Sedermera upprättades såväl på det australiska fastlandet som på ön Tasmanien nya straffkolonier. Tillsammans beräknas mellan ett- och tvåhundrausen straffångar ha deporterats till dessa områden. Ofta skedde deportationen på grund av handlingar, som enligt nutida rättsuppfattning icke betraktas som brott eller som i varje fall numera beläggas med obetydliga straff. Många engelska arbetare, som sökte organisera strejker eller övert huvud verkade för bildandet av fackföreningar, sändes i början av 1800-talet till straffkolonierna. I regel blevo de deporterade efter tvångsarbete under ett antal år frigivna utan rätt att återvända till England.

Efter hand började också en kolonisering av frivilliga emigranter från Storbritannien. Arbetslöshet och nöd i hemlandet voro väl i regel de drivande motiven. Emellertid spelade även politiska och sociala skäl en viss roll. I talrika fall utvandrade personer på grund av missnöje med den aristokratiska engelska regimen. Chartister, som i England förgäves arbetat för allmän rösträtt och sociala reformer, hörde till invandrarna, likaväl som irländare, som voro förbittrade över det engelska väldet. I någon mån medverkade alltså till invandringen politiska, religiösa och nationella frihetsmotiv av samma art som under århundraden varit av betydelse för inflyttningen till Amerika.

Det första större koloniområdet, som till en början

omfattade hela östra hälften av kontinenten, fick namnet Nya Syd-Wales. Under de följande årtiondena bildades, dels genom utbrytning ur moderkolonin, dels genom kolonisering av andra delar av landet, en rad nya förvaltningsområden med särskilda av den engelska kronan utnämnda guvernörer. Boskapsskötsel, främst fåravel, var länge den dominerande näringen. Den bedrevs ofta i stor skala av förmögna jordägare, som för billigt pris köpte väldiga landsträckor av den engelska kronan. En motsättning mellan dessa jordägare, landets första kapitalister, och innehavarna av små jordlotter, som användes till åkerbruk, har varit och är fortfarande i viss utsträckning av vikt för australisk politik. Med upptäckten av stora guldfynd i sydöstra Australien i början av 1850-talet inträdde en snabb ökning av invandringen. År 1851 beräknades folkmängden till omkring 400.000, tio år senare uppgick den till bortåt 1.200.000.

Så länge kolonisterna huvudsakligen bestodo av deporterade, var det icke fråga om att införa ett representativt styrelsesätt. Då fria invandrare kommo att utgöra en betydande del av befolkningen, blev emellertid denna tanke aktuell. Invandrarna krävde med växande energi att få del i statsstyrelsen; många, som tidigare varit verksamma inom demokratiska rörelser i England, framförde motsvarande krav i sitt nya hemland. År 1843 upprättades i Nya Syd-Wales vid guvernörens sida en församling, som delvis bestod av valda representanter för befolkningen. Några årtionden senare funnos i alla kolonierna folkvalda representationer, i regel fördelade på två kamrar, av

vilka den ena valdes enligt en mera begränsad, den andra enligt en mera vidsträckt rösträtt. De medborgerliga friheterna, som efter engelskt mönster tidigt erkänts, stadfästes och utvidgades genom lagstiftning. Omkring år 1860 voro de australiska kolonierna jämte Förenta staterna världens mest demokratiskt styrda länder. Utvecklingen mot fullständig folkstyrelse fortsattes. Å ena sidan förallmänligades rösträtten, och den engelske guvernörens befogenheter kommo i praktiken att utövas av ett råd, en ministär, som tillsattes med hänsyn till styrkeförhållandena i parlamentet. Å andra sidan blevo den engelska kronans och det engelska parlamentets ingripanden i koloniernas inre styrelse allt mindre väsentliga. Kolonierna fingo sålunda karaktären av självständiga och folkstyrda stater.

Frågan om en sammanslutning av de australiska kolonierna till ett statsförbund upptogs gång efter annan efter seklets mitt. I början av 1880-talet blev saken diskuterad på grund av de tyska planerna på en annexion av Nya Guinea. »Det är Bismarck som bildat det australiska statsförbundet», har det, om också med stor överdrift, påståtts. Delningen av Nya Guinea mellan England, Tyskland och Nederländerna 1884—1885 innebar en tillfällig avveckling av denna för Australien väsentliga utrikesfråga. Men de tyska planerna liksom senare den begynnande japanska expansionen i Östasien stärkte känslan för att Australien borde bilda en handlingskraftig och försvarsduglig enhet.

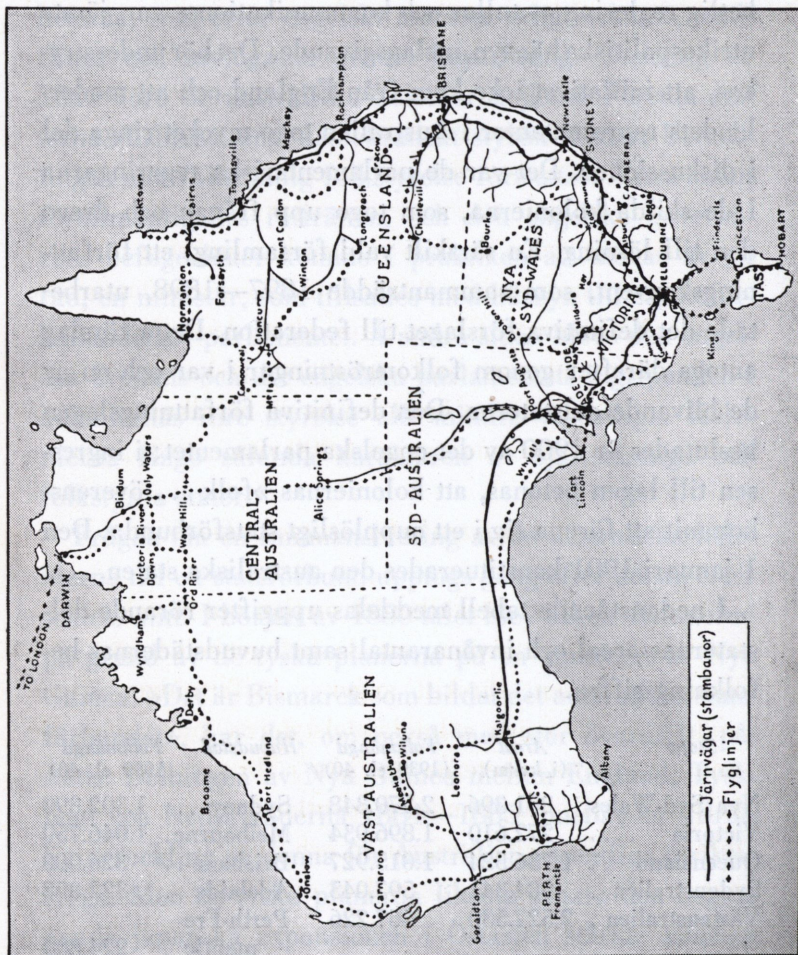
Under hela 1890-talet förbereddes genom offentlig de-

batt och genom konferenser mellan representanter för de olika kolonierna Australiens enande. Behovet av en enhetlig reglering av tullar och kommunikationer var, jämte utrikespolitiska hänsyn, utslagsgivande. Det bör understrykas, att initiativet icke kom från England och att moderlandets representanter i Australien togo mycket ringa del i diskussionen. Det var de parlamentariska regeringarna i de skilda kolonierna, som togo upp frågan och drev den till lösning. En särskilt vald församling, ett författningskonvent, som sammanträdde 1897—1898, utarbetade det definitiva förslaget till federation. Detta förslag antogs därefter genom folkomröstningar i var och en av de blivande delstaterna. Den definitiva författningslagen beslutades år 1900 av det engelska parlamentet; i ingressen till lagen betonas, att koloniernas »folk . . . överenskommit att förena sig i ett ouplösligt statsförbund». Den 1 januari 1901 konstituerades den australiska staten.

I nedanstående tabell meddelas uppgifter rörande delstaternas areal och invånarantal samt huvudstädernas befolkningssiffror.

<i>Stater</i>	<i>Areal</i> (i kvkm)	<i>Folkmängd</i> (1939 el. 40)	<i>Huvudstad</i>	<i>Folkmängd</i> (1939 el. 40)
Nya Syd-Wales	801.396	2.770.348	Sydney . . .	1.302.890
Victoria	272.610	1.896.934	Melbourne.	1.046.750
Queensland ..	1.736.524	1.015.927	Brisbane ..	326.000
Sydaustralien .	984.341	597.045	Adelaide ..	322.898
Västaustralien .	2.527.530	467.226	Perth-Fre- mantle .	224.800
Tasmanien ...	66.270	239.574	Hobart	66.270

Härtill komma två områden, som förvaltas direkt av

— Järnvägar (stambanor)
 ..... Flyglinjer

förbundet, dels huvudstaden Canberra, dels det stora men gles befolkade Nordterritoriet (Centralaustralien). Dessa båda områden ha tillsammans endast omkring 20.000 invånare. Det australiska statsförbundets totala areal är 7,7 miljoner kvkm. (mot Europas 11,5), dess folkmängd omkring 7 miljoner (mot Europas 550). I de angivna befolkningssiffrorna äro infödingarna icke medräknade. Deras antal är något mer än 50.000. Den till Australien hörande delen av Nya Guinea har omkring 340.000 invånare, varav endast 2.000 vita. Som mandatområde under Nationernas förbund förvaltar Australien sedan 1921 större delen av det förutvarande tyska Nya Guinea samt några öar. Dessa områden ha en befolkning på omkring 700.000 personer, varav 4.000 vita.

Det australiska statsskicket.

Regleringen av förhållandet mellan union och delstater bygger på principen, att de befogenheter, som tillkomma unionen, särskilt anges i författningen. Inom andra områden äga sålunda delstaterna kompetens. De unionella befogenheterna omfatta i första rummet utrikespolitik, försvar, handel med utlandet och mellan staterna inbördes samt emigration och immigration. Vidare har unionen att ge bestämmelser om bl. a. post, telegraf och telefon, mynt, mått och vikt. Frågor rörande banker, som icke uteslutande äro verksamma inom en stat, invaliditets- och ålderdomspensionering samt skiljedomsförfarande i arbetstvister, som sträcka sig utöver gränserna

för en viss stat, äro underställda förbundet. Rätt att ut-
ta skatter för de i författningen angivna ändamålen till-
kommer givetvis unionen.

Bestämmelserna om representationens sammansättning
äro efter amerikanskt mönster utformade i syfte att ska-
pa en maktbalans i förhållandet mellan union och del-
stater. Den ena kammaren, senaten, består av sex repre-
sentanter för varje stat, valda av folket för sex år. Halva
senaten omväljes vart tredje år; varje stat utgör härvid
en enda valkrets, varför, då majoritetsval råder, de i en
stat vid ett val utsedda senatorerna komma att tillhöra
samma parti. Den andra kammaren, representanternas
hus, består för närvarande av 74 medlemmar. Varje stat
väljer minst fem representanter, men i övrigt står en stats
mandatantal i representanternas hus i proportion till
dess folkmängd. Valperioden är tre år. Allmän rösträtt
för män och kvinnor råder vid val till bägge kamrarna;
från och med 1925 års val tillämpas röstplikt. I stort sett
äro kamrarna likställda, men representanthuset har lik-
som underhuset i England exklusivt inflytande på rege-
ringsbildningen.

Den verkställande makten tillkommer formellt monar-
ken, som representeras av generalguvernören. I realite-
ten utses generalguvernören av den engelska regeringen i
samråd med den australiska unionsregeringen. Denna re-
gering, »the executive council», utövar i praktiken, lik-
som kabinettet i Storbritannien, den verkställande mak-
ten, och är på samma sätt som det engelska kabinettet
parlamentariskt beroende av folkrepresentantionen eller

rättare sagt av den ena av dess avdelningar. Det australiska kabinettet har under de senaste åren i regel bestått av omkring femton medlemmar.

Den australiska författningen och därmed regleringen av förhållandet mellan union och delstater är ytterligt svåränderlig. För författningsändring kräves nämligen dels beslut med absolut majoritet i båda kamrarna, dels en folkomröstning i de särskilda staterna, varvid en majoritet av samtliga röstande inom minst fyra stater måste ha anslutit sig till förslaget. Vissa ändringar, t. ex. en begränsning av en stats representation i senaten, kräva därjämte anslutning av en majoritet av de röstande inom vederbörande stat.

I delstaterna består representationen, utom i Queensland, där enkammersystem råder, av två avdelningar; den ena, som motsvarar unionssenaten, väljes för längre tid och i allmänhet enligt en någon begränsad rösträtt. Exekutivmakten handhas formellt av en guvernör, som utses av den engelska kronan, i realiteten av en regering, som tillsättes enligt parlamentariska principer.

Den federativa organisationen har i huvudsak förblivit oförändrad sedan författningens tillkomst. Den unionella representationen har vid åtskilliga tillfällen föreslagit utvidgning av unionens makt, men dessa förslag ha i regel vid folkomröstningarna avvisats eller icke vunnit erforderlig majoritet inom fyra stater. Av aderton av parlamentet föreslagna författningsändringar ha endast tre antagits av folket. Ehuru i huvudsak samma partier äro verksamma inom unionen och de särskilda staterna, finns

en viss motsättning mellan unionspolitikerna och statspolitikerna. Det har t. o. m. förekommit, att den unionella organisationen inom ett parti arbetat för utvidgning av unionens makt men mött motstånd inom de statliga organisationerna av samma parti. Kravet på överförande av statliga befogenheter till det unionella parlamentet har särskilt företrätts av arbetarpartiet, men även inom detta parti ha meningarna varit delade. Även yrkanden på en upplösning av unionen ha framställts; vid en år 1933 hållen konsultativ folkomröstning i Västaustralien, som genom stora, glest bebyggda områden är skilt från landets tätast befolkade delar, vann kravet på utträde ur unionen majoritet bland de röstande. I stort sett synes man vara tillfredsställd med den nuvarande organisationen.

Näringsliv och handelspolitik.

Under äldre tid dominerade boskapsskötsel och åkerbruk australiskt näringsliv; boskapsskötseln har bevarat sin ställning som den väsentliga exportnäringsen. År 1851 blev guldproduktionen hastigt av betydelse; under det följande årtiondet kom drygt 40 procent av världens guldproduktion från Australien. Utvecklingen under senare tid kännetecknas av att industrin gått framåt snabbare än andra näringar. Guldproduktionen har blivit av allt mindre vikt; vid sekelskiftet producerades 20 procent, under 1920- och 1930-talen endast tre procent av

världsproduktionen. Andra mineraler ha upptäckts och utnyttjats, särskilt kol, järn, bly, koppar och tenn.

I det följande ges uppgifter om engrosvärdet på marknaden av de viktigaste näringsgrenarnas produktion under året 1 juli 1937—31 juni 1938; siffrorna beteckna miljoner engelska pund. Det totala produktionsvärdet under året beräknades till omkring 480 miljoner pund.

Åkerbruk	93	Skogsbruk	9
Boskapsskötsel	143	Industri	196
Bergsbruk	33		

Bland jordbruksprodukterna står vete i första rummet; dess värde är omkring 40 procent av den agrara produktionen, och veteodlingen omfattar 70 procent av den odlade arealen. Boskapsskötseln är till stor del fåravel; antalet får beräknades 1937 till 113 miljoner ($1/6$ av världens fårbestånd), antalet nötboskap till 13 miljoner. Inom mineralproduktionen stå i första rummet guld (12 miljoner pund), kol (7,3 miljoner pund) och järn (2,1 miljoner pund). Inom den industriella produktionen märkas särskilt maskin- och livsmedelsindustrierna.

Australien har fört en alltmera bestämt protektionistisk politik. I början av 1900-talet motiverades tullarna till stor del med statsfinansiella skäl, sedermera har tanken på skydd mot utländsk konkurrens blivit avgörande. Om de genomsnittliga tullsätserna år 1906 sätts till 100, var motsvarande siffra 1932 221. Preferenstillar i fråga om brittiska varor ha sedan över trettio år tillämpats. Genom Ottawa-överenskommelsen av år 1932 säkrades australiska produkter, särskilt livsmedel, en gynnad ställ-

ning på den engelska marknaden; i gengäld medgavs vissa lättnader för den engelska exporten till Australien.

Australiens handelsbalans har under senare år i regel varit positiv. Under räkenskapsåret 1937—1938 uppgick importens värde till 109 miljoner engelska pund, exporten till 112 miljoner. Bland importartiklarna märkas maskiner, metallvaror, textilier och olja, bland exportvarorna ull (nära en tredjedel av exportens värde), kött, smör och andra mejeriprodukter. Av importen kom 42 procent från England och 16 procent från andra delar av imperiet; motsvarande siffror för exporten voro 55,5 procent och 13 procent.

Befolkningsförhållanden och samhällsliv.

Ur nationell synpunkt är den australiska befolkningen utomordentligt enhetlig. Det beräknas, att 98 procent härstamma från Storbritannien. En mindre del av invandrarna har kommit från Irland, men de motsättningar mellan engelsmän och irländare, som på andra håll, särskilt i Förenta staterna, varit av social och politisk betydelse, ha föga gjort sig gällande i Australien. Dessa förhållanden äro en av de väsentliga förutsättningarna för Australiens starka lojalitet mot England och det brittiska imperiet; de nationella konflikter, som under vissa skeden präglat kanadensiskt och sydafrikanskt samhällsliv, ha här icke funnits. Ur religiös synpunkt är befolkningens enhetlighet icke lika stor. Den engelska statskyrkans lära räknar de flesta anhängarna, omkring 40 procent. Av

andra bekännelser äro katolicism, presbyterianism, metodism och baptism de viktigaste. Någon australisk statskyrka finns icke, bekännelserna äro likställda, och religiösa tvistefrågor ha icke söndrat folket.

Inflyttningen från andra europeiska länder än Storbritannien har aldrig varit betydande. Däremot syntes den nationella enhetligheten under vissa skeden i slutet av 1800-talet hotad genom kinesisk immigration. Denna var särskilt livlig under det uppsving, som följde med upptäckten av guldfyndigheter på 1850-talet. Omkring 1860 funnos icke mindre än 25.000 kineser i Victoria och 13.000 i Nya Syd-Wales. En del företagare sågo i denna inflyttning ett välkommet tillskott av billig arbetskraft. Massan av befolkningen, icke minst arbetarklassen, som kände sin levnadsstandard hotad, krävde emellertid restriktiva åtgärder. I den ena staten efter den andra antogos bestämmelser, som hindrade »färgade» att invandra; så t. ex. pålade man varje icke önskvärd immigrant en dryg extra skatt. På samma sätt förhindrades en påbörjad japansk inflyttning att anta större proportioner. Efter unionens tillkomst stiftades lagar, som i praktiken inneburo inflyttningsförbud för asiater. Enligt senaste folkräkning äro endast något mer än 20.000 personer, som härstamma från andra än europeiska länder (med undantag av australnegrer), bosatta i Australien. Av dem äro omkring 11.000 kineser och 2.000 japaner.

Invandringen till Australien har under de senaste årtiondena över huvud varit ringa. Delvis beror detta på att försvarande bestämmelser — penningvillkor, kunskaps-

prov — genomförts för immigration över huvud, ehuru de i praktiken knappast tillämpats för emigranter från Storbritannien. På 1850-talet inflyttade årligen omkring 50.000 personer — här, som i det följande, avses blott den utflyttningen överskjutande inflyttningen. Motsvarande antal på 1870- och 1880-talen var 30.000. Därefter ha inflyttningssiffrorna uppvisat mycket starka fluktuationer. I början av 1900-talet var utflyttningen större än inflyttningen. Under perioden 1906—1930 invandrade årligen mer än 20.000 personer. Krisåren i början av 1930-talet medförde, att invandringen helt avstannade. Sedermera har immigrationen ånyo ökat, men den har förblivit högst obetydlig, endast några tusen personer årligen.

Nativiteten har, liksom invandringen, i det hela stadigt minskats. På de senaste tjugofem åren har födelse-talet, antalet födda på 1.000 personer under ett år, nedgått från 27 till 17. Dödstalet har varit exceptionellt lågt, omkring 9 promille. Befolkningen uppvisar därför, trots den ringa nativiteten, en årlig ökning med omkring 8 promille. Australien företer alltså ur befolkningsutvecklingens synpunkt samma bild som Sverige och åtskilliga andra europeiska stater. Det har beräknats att, om icke en ökad nativitet eller immigration inträder, befolkningen kommer att gå tillbaka efter omkring tjugo års fortsatt tillväxt. En del åtgärder ha vidtagits för att åstadkomma en ändring. Bl. a. söker man uppmuntra immigrationen från Storbritannien genom ekonomiskt stöd, hittills utan större framgång.

Australiens befolkning, som synes tendera att bli stationär, är utan tvivel utomordentligt låg i förhållande till landets storlek och naturtillgångar. Under senare tid ha många försök gjorts att beräkna hur stor befolkning landet skulle kunna föda. Dylika beräkningar äro med nödvändighet både godtyckliga och osäkra. Det förtjänar dock nämnas, att man på vetenskapligt håll med utgångspunkt från en jämförelse mellan Australiens och Förenta staternas odlingsbara områden respektive naturtillgångar över huvud, gjort gällande, att Australien för närvarande borde kunna försörja flera tiotal miljoner människor utan att levnadsstandarden därför med nödvändighet skulle sänkas. Förhållandet åberopas i Japan för att motivera en japansk erövring av och immigration till Australien.

Enligt 1933 års census är hela antalet yrkesutövare i Australien 3.156.000. Nedan angives den yrkesutövande befolkningens fördelning på olika näringsgrenar, varvid dock en del mindre yrkesgrupper lämnas åsido.

Åkerbruk och boskapsskötsel	548.000
Bergsbruk	69.000
Industri	866.000
Kommunikationer	224.000
Handel, bankväsen m. m.	451.000
Offentlig tjänst och fria yrken	232.000
Huslig tjänst	242.000
Pensionärer	286.000

Det framgår härav att åkerbruk och boskapsskötsel, som äro de väsentliga näringarna ur exportsynpunkt och

tillsammans ge omkring hälften av produktionens totala värde, sysselsätta endast något mer än en sjättedel av den yrkesutövande befolkningen. Med en sådan ekonomisk och social struktur är en hög levnadstandard naturligt förknippad. Trots att livsförnödenheter exporteras, kan större delen av befolkningen ägna sig åt andra näringsgrenar. Enligt de undersökningar av reallönerna, som gjorts av Internationella arbetsbyrån i Genève, står Australien synnerligen högt. En jämförelse mellan arbetarbefolkningens levnadsstandard i större städer från januari 1930 — alltså innan den stora ekonomiska krisen satte in — visar, att om reallönen i England sättes till 100, den australiska reallönen var 148. Motsvarande siffror voro för Frankrike 58, för Tyskland 77 och för Sverige 113 (den sistnämnda siffran är dock av vissa skäl särskilt osäker). Endast Nya Zeeland och Förenta staterna uppvisade högre reallöner än Australien. Karakteristiskt är också, att enligt uppgifter från mitten av 1930-talet antalet motorfordon i förhållande till befolkningens storlek var större i Australien än i något annat land, med undantag för Nya Zeeland och Förenta staterna. Australien hade 115 motorfordon på 1.000 invånare mot 27 i Sverige och 44 i England.

Med nämnda förhållanden sammanhänger också att Australien, ett av världens glesast befolkade länder, tillika är ett av de starkast urbaniserade. Nedan anges för de skilda staterna den del av befolkningen (i procent) som enligt 1933 års folkräkning bodde i huvudstaden, i stadssamhällen över huvud och på landet.

Stater	Befolkning i huvudstaden	Befolkning i städer	Befolkning på landsbygd
Nya Syd-Wales	47,5	69,2	30,6
Victoria	54,5	65,4	34,5
Queensland	31,6	52,6	46,9
Sydaustralien	53,8	62,6	37,0
Västaustralien	47,3	57,5	41,8
Tasmanien	26,5	51,5	48,2

Den del av befolkningen, som här icke redovisats, anges i statistiken som »migratory», vilket innefattar både nomader och resande.

I det hela bodde enligt den använda folkräkningen 47 procent av Australiens befolkning i huvudstäderna, 17 procent i andra städer och 36 procent på landsbygderna. En så stark koncentration av befolkningen till ett fåtal storstäder förekommer icke i något annat land.

De socialpolitiska frågorna ha under dessa förhållanden kommit att stå i förgrunden av australisk diskussion. På många områden har den unga världsdelen framträtt som föregångare i fråga om sociala experiment. Lagstiftning om invaliditets- och ålderdomspensionering genomfördes av unionen redan i början av 1900-talet. Genom sedvana och senare genom lag infördes åtta timmars arbetsdag; inom vissa industrier har man generellt tillämpat ännu kortare arbetstid. I fråga om fattigvård och sjukvård har en utomordentligt effektiv organisation upprättats. Den märkligaste nyheten är likväl lagstiftningen om obligatorisk skiljedom i arbetstvister. Dylik lagstiftning kom under åren kring sekelskiftet till stånd i såväl union som delstater. Den innebär i huvudsak, att av staten upprättade

domstolar i sista hand ha att fälla avgörandet vid alla arbetskonflikter, såväl dem som bero på olika meningar rörande tolkningen av ett avtal (rättstvister) som dem vilka uppstå vid utformandet av nya avtal eller eljest icke äro av rättslig natur (intressetvister). Till bestämmelserna om obligatorisk skiljedom ha i delstaterna knutits genom praxis och lagstiftning tillkomna regler om minimilöner; dessa löner äro i stor utsträckning avpassade efter behovet, varför t. ex. gifta arbetare ha högre lön än ogifta. Helt effektiv har dock lagstiftningen om skiljedom icke blivit. Trots straffbestämmelser mot strejker och lockouter ha sådana förekommit i icke ringa utsträckning — om också ojämförligt mindre än före lagstiftningens utarbetande. I princip är man emellertid med få undantag ense om att den statliga regleringen av dessa frågor varit av värde. Vid flera tillfällen framförda förslag om att unionen genom en författningsändring skulle erhålla rätt att lagstifta om alla arbetstvister ha vid folkomröstning avslagits eller icke erhållit erforderlig majoritet, men detta förhållande synes väsentligen ha berott på oviljan mot unionell maktutvidgning. För närvarande äger unionen enligt extraordinära bestämmelser att besluta inom hela detta område.

För den statliga regleringen av arbetstvister är det av stor vikt, att såväl arbetare som arbetsgivare äro effektivt organiserade. År 1938 tillhörde 885.000 arbetare och 148.000 arbetsgivare vederbörande fackliga organisationer.

Enligt samstämmiga vittnesbörd kännetecknas austra-

list skt samhällsliv av en känsla av social jämlikhet, som erinrar om Förenta staterna och Kanada. Någon ärftlig aristokrati av betydelse existerar icke; en tidigare följd konvention, enligt vilken framstående statsmän adlades av den engelska kronan (d. v. s. utnämndes till knights eller baronets, icke till lorder) har under senare tid fallit ur bruk. Rika släkter med en exklusiv social ställning ha endast i ett fåtal fall framträtt. En stor del av den till boskapsskötsel använda jorden äges visserligen av jämförelsevis få personer, men deras ställning har icke fått samma karaktär som storgodsägarnas i andra länder; detta sammanhänger med att det antal lantarbetare, som kräves för skötseln av en boskapsfarm, är relativt litet och att dessa arbetare till stor del icke äro fast anställda utan under den bråda säsongen flytta från det ena godset till det andra. Massan av befolkningen, däribland en mycket stor del av industriarbetarklassen, synes ha tillägnat sig de vanor och den åskådning, som man på andra håll brukar förbinda med begreppet medelklass.

Australisk politik.

Under åren närmast efter unionens upprättande stredo främst två partier om regeringsmakten. Skillnaderna mellan dessa partier voro föga klara och djupgående; schematiskt kan det sägas, att det ena partiet var mera konservativt och protektionistiskt, det andra mera liberalt och frihandelsvänligt. Såsom tungan på vågen framträdde det ännu relativt svaga arbetarpartiet. Detta parti, som

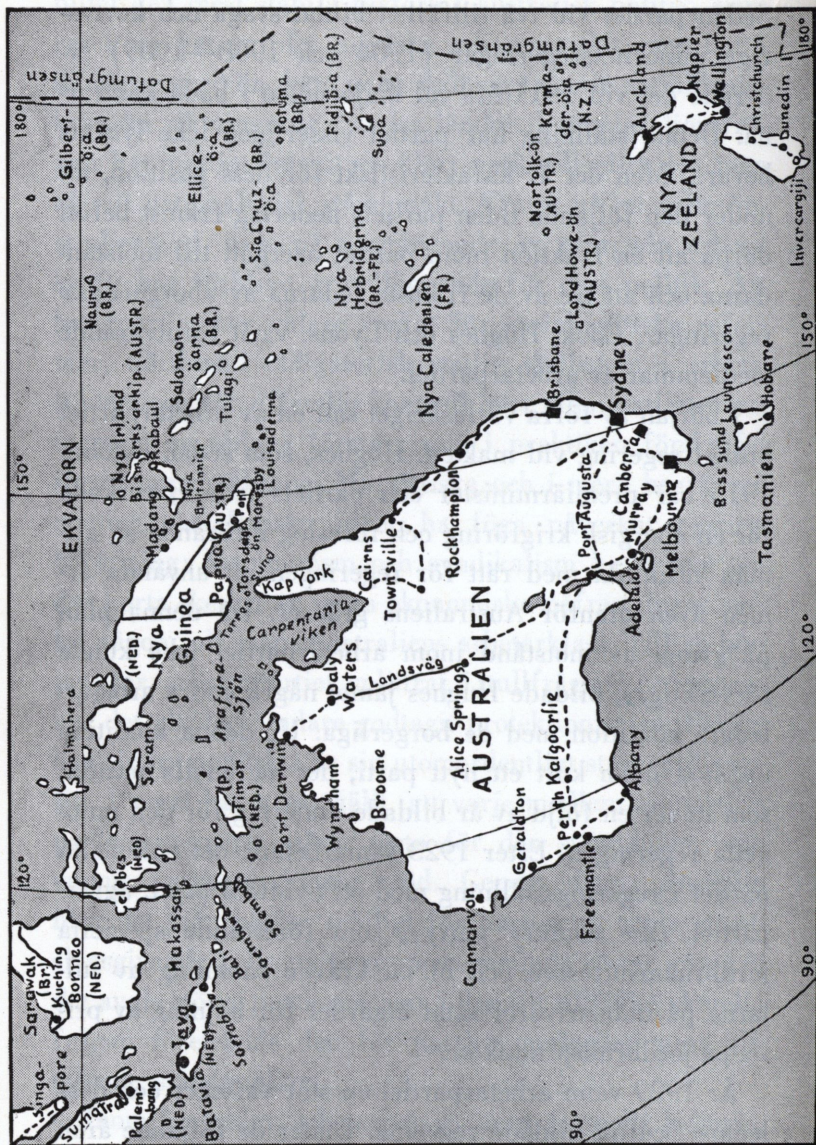
blivit den mest stabila faktorn i australisk politik, erinrar i mycket om det engelska arbetarpartiet, men har i än högre grad än detta parti skilt sig från de socialdemokratiska riktningarna i andra länder. I immigrationsfrågan har partiet intagit en klart nationell eller om man så vill nationalistisk ståndpunkt. Kravet på ett »vitt Australien», d. v. s. på utestängande av »färgad» arbetskraft, har förblivit grundläggande för dess politik. Arbetarpartiet har vidare verkat för socialpolitiska reformer, däribland obligatorisk statlig skiljedom i arbetstvister, och för offentlig kontroll över eller statligt övertagande av sådana företag, som i praktiken förskaffat sig monopolställning. Marxistiska och i mera begränsad mening socialistiska idéer ha föga påverkat partiets åskådning; kommunism och syndikalism ha endast under korta skeden av svåra ekonomiska påfrestningar spelat någon roll inom Australiens arbetarklass. Till en början var arbetarpartiet splittrat i tullfrågan; sedermera har det allt bestämdare godtagit protektionismen. Partiet har vidare utmärkts av sin utomordentligt stränga disciplin. I regel har t. ex. gällt, att varje medlem av partiets parlamentsgrupp måste rösta för den ståndpunkt, som vunnit partimajoritetens stöd. Genom denna disciplin blev det från början möjligt för partiet att spela en utslagsgivande roll; partigruppens samlade röster gavs åt det av de större partierna, som i den för tillfället aktuella frågan företrädde den för partiets majoritet mest tilltalande ståndpunkten.

Inom kort blev arbetarpartiet även formellt ledande.

Sedan partiet vid två tillfällen bildat svaga och kortvariga minoritetsregeringar (1904 och 1908—1909) erövrade det vid 1911 års val majoriteten i båda kamrarna. Denna ställning har partiet visserligen icke lyckats bevara. Men det är karakteristiskt för dess position, att under den följande tiden partiets nederlag främst berott därpå att en fraktion inom partiet övergått till motståndarna och att tre av de främsta ledarna av »borgerliga» regeringar, Cook, Hughes och Lyons, varit förutvarande medlemmar av arbetarpartiet.

I början av förra världskriget satt en av arbetarpartiet bildad regering vid makten. Hughes, som sedan oktober 1915 var premiärminister och partiets ledare, verkade för en energisk krigsföring och föreslog införande av allmän värnplikt med rätt för regeringen att använda armén även utanför Australiens gränser. Då denna plan på grund av motstånd inom arbetarpartiet icke kunde förverkligas, bildade Hughes jämte några andra arbetarledare koalition med de borgerliga. Ur denna koalition uppstod inom kort ett nytt parti, det nationella partiet, som under en följd av år bildade underlag för den unionella regeringen. Efter 1923 samarbetade det nationella partiet i regeringsställning med ett nybildat parti, agrarpartiet (the country party), som företrädde speciella jordbrukarintressen och bl. a. krävde sänkning av tullarna på industrivaror samt åtgärder för höjning av priset på jordbruksprodukter.

År 1929 vann arbetarpartiet en stor valseger och dess ledare Scullin bildade regering. Under de följande åren

företer den politiska utvecklingen stora likheter med det samtidiga förloppet i England. Arbetarpartiet krävde inför den skärpta ekonomiska krisen stora skatteförhöjningar och skärpt statskontroll över näringslivet. Dess motståndare begärde besparingar men också statsingripanden till näringslivets stöd. År 1931 splittrades arbetarpartiet, och en grupp inom detsamma, ledd av Lyons, som hört till de ledande ministrarna under Scullin, övergick till oppositionen. Det nationella partiet och Lyons' grupp bildade ett nytt parti, det förenade australiska partiet (United Australian party). Detta parti segrade vid valen i december 1931, och Lyons blev 1932 ledare för en ministär, som understöddes även av agrarpartiet. Lyons' regering, som 1932 ombildades till en borgerlig koalitionsregering, satt till i april 1939. Samma månad trädde det förenade australiska partiets nye ledare, Menzies, i spetsen för en ministär, som i regel understöddes av det utanför regeringen stående agrarpartiet. Om den parlamentariska utvecklingen under det nuvarande världskriget skall i det följande talas.

Styrkeförhållandena inom det australiska parlamentet ha under de senaste åren varit ytterst labila. Efter 1940 års val sutto i senaten 19 representanter för de båda borgerliga partierna, 17 för arbetarpartiet. I representanthuset hade förenade australiska partiet 23, agrarpartiet 14 och arbetarpartiet 32 platser; härtill kommo fyra medlemmar av ett separat, mera radikalt arbetarparti, och en partilös.

Australien under kriget.

Efter förra världskriget genomfördes en stark reduktion av försvaret. Denna fullföljdes under det följande årtiondet; år 1929 avskaffades all obligatorisk militärtjänst och endast en på frivillighetens väg rekryterad milis, vars styrka år 1931 var 30.000 man, bevarades. Den stigande internationella spänningen och särskilt Japans aggressiva politik framkallade en försvarspolitisk nyorientering, som kom till uttryck i en år 1936 begynnande upprustning. År 1938 beslöts en stor ökning av försvarsbudgeten. Denna beräknades under den följande treårsperioden skola omfatta över 20 miljoner engelska pund årligen (mot 5—10 miljoner under de närmast föregående åren). Kort före krigsutbrottet uppgick milisen till över 70.000 man. Flyget var ännu vid denna tid svagt utvecklat; flygtrupperna räknade 1939 icke mer än omkring 3.000 man. Flottan bestod vid samma tid av två kryssare om 10.000 ton (Canberra och Australia), tre kryssare om 7.000 ton (Perth, Sydney och Hobart), en äldre kryssare om 5.000 ton (Adelaide), fyra torpedjagare och ett antal mindre fartyg; åtskilliga jagare och torpedbåtar voro under byggnad.

Försvarsfrågan stod icke i förgrunden av australisk politik under tiden mellan världskrigen. Motsättningar gjorde sig dock gällande. Kraven på stärkande av försvaret kommo väsentligen från de borgerliga partierna. Inom arbetarpartiet var man benägen för samma politik som det engelska broderpartiet länge förde; samtidigt

som den skarpaste kritik riktades mot de auktoritära staterna var man tveksam, då det gällde att utbygga försvaret. 1929 års arbetarregering genomförde avskaffandet av värnplikten; 1935 opponerade arbetarorganisationerna mot förslaget om ekonomiska sanktioner mot Italien; i flera fall motsatte sig arbetarpartiet krav på ökade rustningar; dess ledare Curtin förklarade år 1937, att i händelse av krig trupper icke skulle sändas utom landets gränser.

Vid krigsutbrottet den 3 september 1939 rådde inga meningsskiljaktigheter om Australiens politik. Omedelbart efter det Storbritannien förklarat Tyskland krig, meddelade premiärminister Menzies, att Australien inträtt i kriget på moderlandets sida. Under den följande tiden genomfördes successivt ett omfattande rustningsprogram. Obligatorisk militärtjänst infördes i princip på hösten 1939; först anordnades utbildning av de värnpliktiga i 20-årsåldern och därefter inkallades efter hand nya kategorier. Krigsutgifterna uppgingo under slutet av budgetåret 1939—1940 till 15 miljoner engelska pund i månaden; de utgjorde för budgetåret 1940—1941 190 miljoner pund och beräknades för följande budgetår till 250 miljoner pund. I fråga om truppsändningar utom Australien har man liksom under förra världskriget byggt på frivillighetsprincipen. Kort efter krigsutbrottet beslöts att för tjänst utanför landet uppsätta en division på 20.000 män, och i februari 1940 anlände de första australiska trupperna till Palestina. Senare beslöts att uppsätta nya förband för tjänstgöring utom landet, och

ytterligare flera kontingenter avsändes till Asien och Afrika. Särskilt på Kreta och i Libyen och nu senast på Malacka och i Nederländska Indien ha de australiska frivilliga gjort uppmärksammade insatser. Beträffande styrkan av de kontingenter, som på främmande krigsskådeplatser deltagit i kriget, föreligga inga säkra uppgifter; enligt vissa meddelanden skulle tillsammans bortåt 100.000 man ha tjänstgjort utanför Australien. Den 13 mars 1942 meddelades officiellt, att de australiska förlusterna, inbegripet fångar, i Mellersta Östern uppgingo till 9.335 man. Förlusterna på Malacka och i Singapore voro 17.031 man. Åtminstone två australiska kryssare, Sydney och Perth, — enligt japansk uppgift även Hobart — ha under de senaste månaderna gått förlorade.

Den 8 december 1941, dagen efter anfallet på Pearl Harbor, förklarade den australiska regeringen Japan krig. Krigsansträngningarna intensifierades ytterligare. Inför invasionshotet har hjälp begärts från England och Förenta staterna, och australiska trupper ha hemkallats till fosterlandets försvar; under den senaste tiden har betydande amerikanska flyg- och truppstyrkor anlänt till Australien. Beträffande landets egna militära resurser är det icke möjligt att med stöd av tidningsmeddelanden och regeringsdeklarationer skaffa sig en säker uppfattning. Enligt förklaringar från regeringshåll skulle emellertid Australien redan i september förra året ha haft 400.000 man under vapen, därjämte skulle bortåt 200.000 arbetare vara sysselsatta i krigsindustrin. Minst 1.000 flyg-

plan skulle av australiska fabriker ha levererats före slutet av år 1941, och man räknade med att under år 1942 ytterligare 7.000 plan skulle tillverkas inom landet. Personalstyrkan vid flyget uppgavs i oktober förra året till 60.000 man.

Alla partier ha varit eniga om att kriget måste föras till ett lyckligt slut. Någon defaitistisk rörelse synes över huvud icke ha framträtt. Slitningar inom australisk politik ha dock icke saknats under krigsåren. Man har klagat över bristande effektivitet i förvaltning och krigsproduktion; skilda meningar ha gjorts gällande beträffande fördelningen av de väldiga nya skattebördor, som måst påläggas folket. I mars 1940 utvidgades ministären Menzies till en borgerlig koalitionsregering, i det att representanter för agrarpartiet inträdde i kabinettet. Arbetarpartiet vägrade att medverka i regeringen men förklarade sig utan förbehåll vilja stödja krigspolitiken. I oktober 1940 bildades ett särskilt krigsråd, omfattande fyra representanter för regeringen och fyra för oppositionen. Sedan nya försök att bilda en nationell samlingsregering misslyckats, avgick Menzies i augusti 1941. Regeringskoalitionen bevarades emellertid, en av de avgående ministrarna, Fadden, blev premiärminister, och Menzies kvarstod i kabinettet som försvarsminister. I början av oktober samma år framlade arbetarpartiet en resolution, som skarpt kritiserade regeringens beskattningspolitik. Då några medlemmar av regeringspartierna gingo över till oppositionen antogs resolutionsförslaget, och ministären avgick den 3 oktober. Den 6 oktober blev

arbetarpartiets ledare, Curtin, chef för en homogen parti-regering. Den avgående premiärministern yttrade, att de bakom honom stående partierna skulle ge den nya regeringen generellt stöd vid fullföljandet av en kraftfull krigspolitik. Den nye premiärministern förklarade, att Australien skulle föra kriget med all kraft. »Det australiska folket vill, att regeringen skall göra allt som är nödvändigt för att vinna kriget och för att till kommande släktled kunna överlämna åtminstone grundvalarna för frihet.»

I serien ha utkommit:

Herbert Tingsten: FÖRENTA STATERNAS PRESIDENT.

Gunnar Jarring: ÖSTRA MEDELHAVET.

Bernhard Karlgren: JAPANS VÄG OCH MAL.

Sven Hartman: DEN RYSKA EXPANSIONEN.

G. Westin Silverstolpe: SLAGET OM ATLANTEN.

Gunnar Jarring: FRÄMRE ORIENTEN.

Yngve Lorents: BALKAN I SMÄLTDEGELN.

Kurt Stechert: TYSKLANDS MARSCH MOT ÖSTER.

H. G. Tonndorf: STORMAKTSKRIGET OCH OLJAN.

Gunnar Jarring: TURKIET I FAROZONEN.

Victor Vinde: FRANKRIKE EFTER NEDERLAGET.

Arne Björnberg: NORGE UNDER OCKUPATIONEN.

Thorsten Odhe: VÄRLDSHANDELN OCH KRIGET.

Gunnar Heckscher: BRITTISKA IMPERIET I KRIG.

Aviator: KRIGET I LUFTEN.

Erik Öberg: KRIGET PÅ HAVEN.

G. Westin Silverstolpe: USA TAR UPP KAMPEN.

Herbert Tingsten: AUSTRALIEN

Pris 50 öre

Kooperativa förbundets bokförlag